

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2021 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

Protokolant: sekretarz sądowy Anna Bańcerowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 maja 2021 r. w Warszawie

sprawy A. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...)w W.

o odsetki od renty z tytułu niezdolności do pracy

na skutek odwołania A. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)w W.

z dnia 23 czerwca 2020 r. znak (...)

1. oddala odwołanie,
2. wniosek A. F. o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy na okres od 28 lutego 2016 r. do 29 grudnia 2016 r. przekazuje do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) w W.,
3. zasądza od A. F. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)w W. kwotę 180,00 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

UZASADNIENIE

A. F. w dniu 4 lipca 2020r. złożył odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych(...)w W. z dnia 23 czerwca 2020r., znak: (...)przynajmniej mu prawo do odsetek za opóźnienie w związku z wypłatą renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy za okres od dnia 27 czerwca 2017r. do dnia 25 maja 2019r.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczony wskazał, że wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 kwietnia 2020r, wydanym w sprawie o sygn. akt III AUa 282/20, organ rentowy przyznał mu prawo do odsetek za opóźnienie w wypłacie renty z tytułu niezdolności do pracy, począwszy od dnia 27 czerwca 2017r. do dnia zapłaty, tj. do dnia 25 maja 2019r. Wypłata odsetek nastąpiła w dniu 25 lipca 2020r., a więc po upływie roku od wydania decyzji z dnia 25 kwietnia 2019r. o przyznaniu prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na stałe. Ubezpieczony nadmienił, że całkowitą winę za opóźnienie w wypłacie renty ponosi Zakład Ubezpieczeń Społecznych, ponieważ nie przyznał prawa do świadczenia rentowego wydając decyzję w dniu 30 maja 2017r., którą następnie Sąd Okręgowy zmienił w dniu 6 marca 2019r. w ten sposób, że przyznał prawo do renty od dnia 30 grudnia 2016r. na stałe. W wykonaniu powyższego orzeczenia organ rentowy w dniu 25 kwietnia 2019r. wydał decyzję, w której przyznał prawo do wnioskowanego świadczenia.

Odwołujący podniósł również, że organy orzecznicze ZUS wydały orzeczenia na podstawie tych samych dokumentów oraz badań, z których korzystali biegli sądowi i Sąd, wydając orzeczenie o przyznaniu renty. Dodał, że w razie nieterminowego przyznania lub wypłacenia świadczenia, organ rentowy zobowiązany jest wypłacić je wraz z odsetkami za zwłokę. Należne odsetki powinny zostać naliczone od dnia, w którym Zakład, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do renty. W tym zakresie orzecznictwo Sądu Najwyższego i sądów powszechnych jest utrwalone. Wynika z niego, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych popełnia błąd w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa, gdy na podstawie prawidłowo i kompletnie zebranego materiału dowodowego i po ustaleniu niezbędnych okoliczności wydaje decyzję odmawiającą prawa do świadczenia, ponieważ nieprawidłowo interpretuje obowiązujące przepisy. W takiej sytuacji ubezpieczonemu należą się odsetki od kwoty świadczenia przyznanego na mocy wyroku sądowego, liczone od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek. Ubezpieczony stwierdził, że odsetki zostały mu wypłacone po upływie dwóch lat od daty ich wymagalności, a nadto zostały błędnie obliczone zarówno jeżeli chodzi o przyjętą stopę procentową za każdy rok od czerwca 2017r. do kwietnia 2019r., jak również przy uwzględnieniu kwot świadczenia netto, a nie brutto. W konkluzji odwołania ubezpieczony zwrócił się więc o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do odsetek od dnia 27 czerwca 2017r. do dnia zapłaty za opóźnienie w wypłacie świadczenia rentowego, jak również o nakazanie organowi rentowemu wypłaty zaległości wraz z odsetkami ustawowymi. Ponadto ubezpieczony wniósł o wypłatę odszkodowania i zadośćuczynienia w łącznej kwocie 4.000 zł, wskazując że roczne oczekiwanie na spełnienie świadczenia i konieczność wytoczenia niniejszego powództwa, było podyktowane wyłącznie niewłaściwym działaniem organu rentowego, co naruszyło jego dobra osobiste, wyrażone w art. 24 k.c. i art. 2 Konstytucji RP (odwołanie z dnia 4 lipca 2020r., k. 3-4 a.s.; pismo procesowe z dnia 24 marca 2021r., k. 97-98 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)w W. w odpowiedzi na odwołanie z dnia 31 lipca 2020r. wniósł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego.

Uzasadniając swe stanowisko organ rentowy wskazał, że decyzją z dnia 30 maja 2017r. odmówił ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ponieważ A. F. nie spełnił warunków określonych w art. 57 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021r., poz. 291 ze zm.). Na skutek odwołania ubezpieczonego od powyższej decyzji, Sąd Okręgowy Warszawa-Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 6 marca 2019r., sygn. akt VII U 761/17, zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał A. F. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 3 grudnia 2016r. na stałe. Organ rentowy wykonał wyrok i decyzją z dnia 25 kwietnia 2019r. przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na stałe. Następnie, wykonując wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 kwietnia 2020r., organ rentowy zaskarżoną decyzją przyznał ubezpieczonemu odsetki za opóźnienie w przyznaniu renty, za okres od dnia 27 czerwca 2017r. do dnia 25 maja 2019r., które zostały naliczone według stopy procentowej w wysokości 7% w stosunku rocznym, zgodnie z obwieszczeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 stycznia 2016r. w sprawie wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (M.P. 2016r. poz. 47). Zakład wskazał, iż w związku z tym, że odsetki zostały wypłacone z zachowaniem ustawowego terminu oraz w prawidłowej wysokości, zaskarżona decyzja jest prawnie oraz faktycznie uzasadniona, a odwołanie jako bezzasadne winno podlegać oddaleniu (odpowiedź na odwołanie z dnia 31 lipca 2020r., k. 11 a.s.; pismo procesowe organu rentowego z dnia 10 marca 2021r. wraz z załącznikiem, k. 91-92 a.s.).

Postanowieniem z dnia 18 listopada 2020r. Sąd Okręgowy (...) Pracy i Ubezpieczeń Społecznych stwierdził swą niewłaściwość w sprawie o odszkodowanie i zadośćuczynienie i w tej części sprawę przekazał do rozpoznania i rozstrzygnięcia Sądowi Rejonowemu dla (...)w Warszawie Wydział Cywilny (postanowienie z dnia 18 listopada 2020r., k. 49 a.s.).

Na rozprawie w dniu 4 marca 2021r. odwołujący sprecyzował dochodzone roszczenia, wnosząc o zasądzenie odsetek za opóźnienie w przyznaniu i wypłacie świadczenia rentowego od dnia 1 stycznia 2017r. do dnia zapłaty, tj. do 25 maja 2019r. oraz o przyznanie renty za okres od dnia 26 lutego 2016r. do dnia 29 grudnia 2016r. Ponownie podniósł, że odsetki zostały naliczone z uwzględnieniem błędnej stopy procentowej, co spowodowało zaniżenie ich wysokości. W

pozostałym zakresie podtrzymał stanowisko zawarte w odwołaniu (protokół rozprawy z dnia 4 marca 2021r., k. 86 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 30 grudnia 2016r. A. F. złożył wniosek o ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W toku postępowania przed organem rentowym, orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 25 maja 2017r. został uznany na trwale całkowicie niezdolnego do pracy od dzieciństwa. W oparciu o orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS, decyzją z dnia 30 maja 2017r., znak: (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)w W. odmówił prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, wskazując że ubezpieczony nie spełnił warunku z art. 57 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2021r. poz. 291 ze zm.), bowiem orzeczeniem z dnia 25 maja 2017r. Komisja Lekarska ZUS ustaliła, że jest trwale całkowicie niezdolny do pracy, a niezdolność ta istnieje od dzieciństwa oraz warunku z art. 57 ust. 2 ww. ustawy, ponieważ nie udowodnił 25 lat okresów składkowych oraz nieskładkowych. Od wskazanej wyżej decyzji A. F. złożył odwołanie w dniu 30 czerwca 2017r. do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie. W toku postępowania, prowadzonego pod sygn. akt VII U 761/17, Sąd Okręgowy dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych: neurologa oraz chirurga-ortopedy i na podstawie sporządzonych opinii, wyrokiem z dnia 6 marca 2019r. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 30 maja 2017r. i przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 30 grudnia 2016r. na stałe (wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 6 marca 2019r. wydany w sprawie o sygn. akt VII U 761/17, k. 28 a.s. oraz wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 27 stycznia 2020r. wydany w sprawie o sygn. akt VII U 3032/19 wraz z uzasadnieniem, k. 40-52 – akta sprawy o sygn. VII U 3032/19).

W wykonaniu powyższego wyroku Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)w W. w dniu 25 kwietnia 2019r. wydał decyzję znak:(...) o przyznaniu A. F. prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 30 grudnia 2016r. na stałe w kwocie zaliczkowej. Do ustalenia podstawy wymiaru renty organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 lat kalendarzowych od 1998r. do 2007r. oraz wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynoszący 144,56%. Podstawa wymiaru została obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 144,56% przez kwotę bazową 3.408,62 zł, co dało 4.927,50 zł. Do ustalenia wysokości renty organ rentowy uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 20 lat, 5 miesięcy i 24 dni, okresy nieskładkowe w wymiarze 2 lat i 28 dni oraz okres brakujący do 25 lat w wymiarze 2 lat i 7 miesięcy. Wysokość renty do wypłaty wyniosła 2.284,01 zł (decyzja ZUS z dnia 25 kwietnia 2019r., znak: (...), k. 5 a.s.).

W dniu 7 kwietnia 2019r. ubezpieczony wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o wypłatę na jego rzecz odsetek od świadczenia rentowego, wskazując że organ rentowy ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w jego wypłacie. Rozpoznając powyższy wniosek, Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)w W. w dniu 22 maja 2019r. wydał decyzję znak: (...)w której odmówił przyznania prawa do odsetek. Swe stanowisko uzasadnił tym, że organ odwoławczy nie orzekł o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania przedmiotowej decyzji (wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 27 stycznia 2020r. wydany w sprawie o sygn. akt VII U 3032/19 wraz z uzasadnieniem, k. 40-52 – akta sprawy o sygn. VII U 3032/19).

W związku z niekorzystną decyzją organu rentowego A. F. złożył odwołanie do Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie, inicjując tym samym postępowanie odwoławcze w sprawie o sygn. akt VII U 3032/19. Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 27 stycznia 2020r. zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 22 maja 2019r., znak: (...) w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu prawo do odsetek w wysokości ustawowej od dnia 1 stycznia 2017r. do dnia zapłaty z tytułu niewypłaconego w terminie świadczenia – renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy oraz oddalił odwołanie od decyzji z dnia 25 kwietnia 2019r., znak: (...)(wyrok Sądu Okręgowego Warszawa-Praga w Warszawie z dnia 27 stycznia 2020r. wydany w sprawie o sygn. akt VII U 3032/19 wraz z uzasadnieniem, k. 40-52 – akta sprawy o sygn. VII U 3032/19).

Apelację od wskazanego wyroku złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)w W. (apelacja z dnia 20 lutego 2020r., k. 58-61 - akta sprawy o sygn. VII U 3032/19). Po jej rozpoznaniu, wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2020r. Sąd Apelacyjny

(...)Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżony wyrok Sądu I instancji w ten sposób, że przyznał A. F. prawo do odsetek z tytułu niewypłaconego w terminie świadczenia od dnia 27 czerwca 2017r. do dnia zapłaty. W uzasadnieniu ww. rozstrzygnięcia, Sąd Apelacyjny wskazał, że w rozpatrywanej sprawie ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji w sprawie renty, w związku ze złożeniem sprzeciwu od Lekarza Orzecznika ZUS, było orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS, które stanowiło podstawę do wydania decyzji. Na tej podstawie Sąd ocenił, że 30-dniowy termin do wydania decyzji w sprawie renty i wypłaty należności z tego tytułu rozpoczął swój bieg następnego dnia po badaniu przez Komisję Lekarską, tj. w dniu 26 maja 2017r., a upłynął w dniu 26 czerwca 2017r. To więc oznacza, że dopiero z dniem 27 czerwca 2017r. można mówić o opóźnieniu organu rentowego w wypłacie świadczenia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 kwietnia 2020r. wydany w sprawie o sygn. akt III AUa 282/20, k. 104-123 – akta sprawy o sygn. VII U 3032/19).

W wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 17 kwietnia 2020r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)w W. wydał decyzję z dnia 23 czerwca 2020r., znak: (...), w której przyznał A. F. odsetki za okres od dnia 27 czerwca 2017r. do dnia 25 maja 2019r. z tytułu niewypłaconej w terminie renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w łącznej wysokości 3.305,55 zł. Odsetki zostały naliczone według stopy procentowej w wysokości 7% w stosunku rocznym zgodnie z obwieszczeniem Ministra Sprawiedliwości z 7 stycznia 2016r. w sprawie wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (M.P. 2016 poz. 47) (decyzja organu rentowego z dnia 23 czerwca 2020r., znak: (...) – nienumerowane karty akt organu rentowego; wyliczenia organu rentowego, k. 91-92 a.s.). Od powyższej decyzji ubezpieczony złożył odwołanie (odwołanie z dnia 4 lipca 2020r., k. 3 a.s.).

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o powołane dowody z dokumentów zgromadzone w aktach przedmiotowej sprawy, w aktach dołączonej sprawy prowadzonej przez Sąd Okręgowy (...)o sygn. VII U 3032/19 oraz w aktach organu rentowego. Zdaniem Sądu były one wiarygodne i korespondowały ze sobą, tworząc spójny stan faktyczny, który zresztą w ustalonym zakresie nie był kwestionowany przez strony.

Sąd, na podstawie art. 235² § 1 pkt 2 i 5 k.p.c., pominął wniosek odwołującego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego, albowiem okoliczność, na którą został on zgłoszony, tj. prawidłowości wyliczenia przez organ rentowy odsetek za okres od 27 czerwca 2017r. do 25 maja 2019r. przyznanych z tytułu opóźnienia w wypłacie świadczenia rentowego, nie wymaga wiadomości specjalnych. W związku z tym przeprowadzenie powyższego dowodu zmierzałoby wyłącznie do przedłużenia postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie A. F., jako niezasadne, podlegało oddaleniu.

Prawo do odsetek z tytułu opóźnienia w przyznawaniu i wypłacaniu świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych reguluje art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021r. poz. 423 ze zm.), zwanej dalej ustawą systemową, zgodnie z którym, jeśli Zakład Ubezpieczeń Społecznych - w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych - nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

W przypadku świadczeń rentowych terminy wypłaty określa art. 118 ust. 1 i ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021r., poz. 291 ze zm.), zwanej dalej ustawą emerytalną. Przewiduje on, że organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, a w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia

organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Powyższe oznacza, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych ma 30 dni na wydanie prawidłowej decyzji licząc od chwili wyjaśnienia ostatniej niezbędnej okoliczności, rozumianej jako ostatni fakt konieczny, z punktu widzenia przesłanek nabycia prawa do świadczenia. W przypadku, gdy prawo zostaje przyznane orzeczeniem Sądu ów 30-dniowy termin jest liczony od momentu doręczenia wyroku, ale jedynie wówczas, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy, termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia.

W rozpatrywanej sprawie, uwzględniając powołane przepisy, wyrokiem z dnia 27 stycznia 2020r., wydanym w sprawie o sygn. akt VII U 3032/19, przyznano ubezpieczonemu prawo do odsetek od dnia 1 stycznia 2017r. do dnia zapłaty z tytułu niewypłaconego w terminie świadczenia – renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Na skutek apelacji organu rentowego od powyższego wyroku, Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2020r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu I instancji w ten sposób, że przyznał A. F. prawo do odsetek z tytułu niewypłaconego w terminie świadczenia od dnia 27 czerwca 2017r. do dnia zapłaty. W wykonaniu tego wyroku organ rentowy dokonał wypłaty odsetek ustawowych za ww. okres w łącznej kwocie 3.305,55 zł, ustalając jednocześnie termin płatności świadczenia na 25 dzień każdego miesiąca. Przyznanie przez organ rentowy w zaskarżonej decyzji z dnia 23 czerwca 2020r. odsetek za powyższy okres pozostaje w zgodzie z treścią ww. wyroku. Poza sporem jest, że zapadły wyrok miał dla organu rentowego charakter wiążący. Związanie to dotyczy również Sądu Okręgowego, rozpoznającego niniejszą sprawę. Stosownie do treści art. 365 § 1 k.p.c. orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Nadto prawomocny wyrok zgodnie z art. 366 k.p.c. ma powagę rzeczy osądzonej do tego, co w związku z podstawą sporu stanowiło przedmiot rozstrzygnięcia. Wprawdzie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych powaga rzeczy osądzonej ma swój specyficzny charakter, tym niemniej w niniejszej sprawie wykluczone było ponowne „rewidowanie” prawa do odsetek, określonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 17 kwietnia 2020r.

W sprawach z odwołania od decyzji organu rentowego to jej treść wyznacza przedmiot i zakres rozpoznania oraz orzeczenia sądu pracy i ubezpieczeń społecznych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r. sygn. II UZ 52/99, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 lutego 2012 r. II UK 275/11). Oznacza to w niniejszej sprawie, że przedmiotem postępowania mogła być tylko prawidłowość wykonania przez organ rentowy zaskarżoną decyzją wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 17 kwietnia 2020r., sygn. akt III AUa 282/20. Prawomocny wyrok tego Sądu wpłynął do organu rentowego w dniu 5 czerwca 2020r. W dniu 23 czerwca 2020r. organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję, a zatem zmieścił się w terminie 30 dni licząc od daty wpływu prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 kwietnia 2020r.

Ubezpieczony w prowadzonym obecnie postępowaniu – mimo wydanego przez Sąd Apelacyjny rozstrzygnięcia – na rozprawie w dniu 4 marca 2021r. (k. 86 a.s.) domagał się przyznania prawa do odsetek za okres od dnia 1 stycznia 2017r. do dnia 25 maja 2019r. Stanowisko takie jest nieprawidłowe, gdyż przede wszystkim pozostaje w sprzeczności z treścią wykonywanego przez organ rentowy wyroku. Z uzasadnienia tego wyroku wynika, że ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji w sprawie renty, w związku ze złożeniem sprzeciwu od orzeczenia Lekarza Orzecznika ZUS było orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS, które stanowiło podstawę do wydania decyzji. Na tej podstawie Sąd Apelacyjny przyjął, że 30 - dniowy termin do wydania decyzji w sprawie renty rozpoczął swój bieg następnego dnia po badaniu przez Komisję Lekarską, tj. 26 maja 2017r., a upłynął w dniu 26 czerwca 2017r. Z tego względu Sąd Apelacyjny, inaczej niż Sąd I instancji, przyznał ubezpieczonemu prawo do odsetek z tytułu opóźnienia w wypłacie świadczenia rentowego od dnia 27 czerwca 2017r. (zamiast od 1 stycznia 2017r., jak obecnie chciałby ubezpieczony) do dnia zapłaty i dla Sądu rozpoznającego przedmiotową sprawę było to wiążące. W wyroku z dnia 23 czerwca 2009r. (II PK 302/08) Sąd Najwyższy wskazał, że prawomocne przesądzenie określonej kwestii między tymi samymi stronami tworzy indywidualną normę prawną wywiedzioną przez sąd z norm generalnych i abstrakcyjnych zawartych

w przepisach prawnych. Jeśli określona kwestia objęta tą indywidualną normą prawną ma znaczenie prejudycjalne w sprawie aktualnie rozpoznawanej między tymi samymi stronami, to nie może być ona w ogóle badana. Powyższe oznacza, że w realiach rozpatrywanej sprawy kwestia okresu, za jaki ubezpieczonemu należą się odsetki za opóźnienie w związku z wypłatą renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy została przesądzona w powołanym wyroku Sądu Apelacyjnego i z tego względu nie mogła podlegać badaniu w niniejszym postępowaniu.

Odnosząc się do pozostałych kwestii spornych, tj. prawidłowego ustalenia wysokości naliczonych przez organ rentowy kwot należności z tytułu odsetek za okres od dnia 27 czerwca 2017r. do dnia 25 maja 2019r., przypomnieć należy, że ubezpieczony w toku postępowania podnosił, że odsetki zostały naliczone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z uwzględnieniem błędnej stopy procentowej, co z kolei spowodowało zaniżenie ich wysokości oraz zostały ustalone przy uwzględnieniu kwot świadczenia netto, a nie brutto. W sprawach świadczeń emerytalno-rentowych odsetki są naliczane w trybie określonym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 1999r. Nr 12, poz. 104). Przepis § 2 ust. 1 ww. rozporządzenia stanowi, że odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń - do dnia wypłaty świadczeń, z uwzględnieniem ust. 2-5. Przepis § 3 wskazuje natomiast, że ustalenie należnych do wypłaty odsetek oblicza się przez pomnożenie kwoty opóźnionego świadczenia przez liczbę dni opóźnienia i przez roczną stopę procentową odsetek oraz przez podzielenie tego iloczynu przez 365. Organ rentowy w tabeli, stanowiącej załącznik do pisma procesowego z dnia 12 marca 2021r., przedstawił szczegółowy sposób wyliczenia odsetek za okres od dnia 27 czerwca 2017r. do dnia 25 maja 2019r. z rozbiciem na poszczególne miesiące i ze wskazaniem kwot świadczenia rentowego netto. W ocenie Sądu zestawienie to nie budzi wątpliwości mając na uwadze, że wartość świadczenia rentowego brutto za ww. okres czasu powinna zostać pomniejszona o należy za ten czas podatek dochodowy od osób fizycznych i składkę na ubezpieczenie zdrowotne, a zatem prawidłowo organ rentowy naliczył odsetki od wartości netto (do wypłaty) renty. Jednocześnie wskazać należy, że w stanie prawnym obowiązującym od 1 stycznia 2016r. odsetki należne w przypadku opóźnienia w płatności określane są odsetkami ustawowymi za opóźnienie i zgodnie z obwieszczeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 stycznia 2016r. są oprocentowane według stopy procentowej wynoszącej 7% w skali roku (M.P. 2016r. poz. 47). Taką właśnie stopę procentową zastosował organ rentowy, naliczając odsetki za każdy miesiąc kalendarzowy, poczynając od czerwca 2017r. do maja 2019r. Tym samym, w zakresie samego matematycznego wyliczenia wysokości odsetek, w tym kwoty świadczenia stanowiącej podstawę ich wyliczenia i przyjętej stopy procentowej przy uwzględnieniu okresu, za jaki zostały wypłacone, Sąd Okręgowy oparł się na wyliczeniach organu rentowego, które nie budzą wątpliwości co do ich prawidłowości merytorycznej, jak również matematycznej. Zostały one przez Sąd zweryfikowane, tak w zakresie przyjętych do wyliczenia danych, jak i samego matematycznego sposobu wyliczenia i są prawidłowe. Odwołujący zarówno na etapie postępowania wyjaśniającego przed organem rentowym, jak i w toku postępowania sądowego nie sprecyzował natomiast, gdzie konkretnie organ rentowy popełnił błąd w obliczeniach. Wyraził jedynie przekonanie, że organ rentowy źle wyliczył odsetki, przyjmując błędną stopę procentową oraz kwotę, stanowiącą podstawę ich wyliczenia, jednak zarzuty te z przyczyn, które zostały omówione powyżej okazały się nieuzasadnione.

Ubezpieczony w toku prowadzonego postępowania domagał się również wypłaty odsetek od odsetek w związku z faktem, że organ rentowy wypłacił mu odsetki dopiero w dniu 25 lipca 2020r. na mocy decyzji z dnia 23 czerwca 2020r., a więc po upływie roku od wydania decyzji z dnia 25 kwietnia 2019r. o przyznaniu prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy na stałe. W jego ocenie, organ rentowy powinien zatem wypłacić mu powyższe zaległości wraz z odsetkami ustawowymi. Ubezpieczony zdaje się jednak pomijać okoliczność, że decyzja z dnia 25 lipca 2019r. o przyznaniu prawa do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 30 grudnia 2016r. na stałe została przez niego zaskarżona do Sądu i dopiero po prawomocnym rozstrzygnięciu tego sporu mogło dojść do wypłaty świadczenia rentowego. Poza tym organ rentowy w dniu 20 lutego 2020r. zaskarżył wyrok w zakresie, w jakim Sąd ustalił prawo do odsetek od dnia 1 stycznia 2017r. do dnia zapłaty i dopiero na podstawie prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 17 kwietnia 2020r. ubezpieczonemu zostały przyznane odsetki za opóźnienie w związku z wypłatą renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od dnia 27 czerwca 2017r. do dnia zapłaty. Prawomocny wyrok wpłynął do organu rentowego w dniu 5 czerwca 2020r., a w dniu 23 czerwca 2020r. organ rentowy wydał zaskarżoną

decyzję, zatem zmieścił się w terminie 30 dni licząc od daty wpływu prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 kwietnia 2020r. Powyższe z kolei oznacza, że brak jest podstawy prawnej do żądania przez ubezpieczonego naliczenia odsetek od dnia 25 kwietnia 2019r. Ponadto w orzecznictwie podkreśla się że art. 85 ust. 1 ustawy systemowej oraz art. 118 ustawy emerytalnej, ustalający termin wypłaty świadczenia, są przepisami regulującymi kwestie odsetek w sprawach dotyczących świadczeń z ubezpieczeń społecznych w sposób kompleksowy i wyczerpujący, i odsyłają do przepisów prawa cywilnego jedynie w zakresie wysokości odsetek. To zaś oznacza, że nie stosuje się przepisów prawa cywilnego w pozostałym zakresie (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 9 maja 2012r., III AUa 1754/11; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002r. II UK 214/2002). Na gruncie przepisów prawa ubezpieczeń społecznych, w tym przywołanych ustaw systemowej, jak również emerytalnej, brak jest jakichkolwiek podstaw prawnych do żądania odsetek od odsetek. Nie przewiduje tego bowiem ani ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych, ani ustawa emerytalna, czy jakikolwiek inny akt prawny z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych. W sprawach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych nie znajdują też zastosowania przepisy art. 476 k.c., art. 481 k.c., jak również art. 482 § 2 k.c. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 14 kwietnia 2015r. sygn. III AUa 617/14). W rozważanym przypadku ubezpieczony nie wytoczył powództwa charakterystycznego dla spraw cywilnych sensu stricte, a jedynie wystąpił z wnioskiem do organu rentowego w trybie postępowania administracyjnego. Sprawy z dziedziny ubezpieczeń społecznych załatwia się z urzędu lub na wniosek, poprzez wydanie decyzji administracyjnej, a nie poprzez żądanie zapłaty, a następnie wytoczenie powództwa. Możliwość żądania skapitalizowanych odsetek od dnia wytoczenia powództwa dotyczy roszczeń cywilnoprawnych (a zatem z dziedziny prawa prywatnego), nie zaś zupełnie odmiennych rodzajowo świadczeń z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych, należących do osobnej dziedziny prawa, tj. prawa publicznego oraz mających źródło w pobieranych daninach publicznoprawnych. To oznacza, że żądanie ubezpieczonego nie ma umocowania we wskazanej podstawie prawnej, jako że przepis art. 482 k.c. nie może mieć zastosowania w sprawie. Orzecznictwo wyraźnie wskazuje, że „przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych - które stanowią autonomiczny, niezależny od cywilnego porządek prawny (...) nie przewidują możliwości dochodzenia odsetek od odsetek” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 21 października 2014r., III AUa 102/14).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. odwołanie oddalił, o czym orzekł w punkcie 1 sentencji wyroku.

Odwołujący wyraził również wątpliwość dotyczącą rozpoznania przez organ rentowy przekazanego przez Sąd Apelacyjny wniosku o rentę z tytułu niezdolności do pracy z dnia 4 maja 2018r., który był zawarty w odwołaniu od decyzji z dnia 12 kwietnia 2018r., w którym wniósł o przyznanie na jego rzecz prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od dnia 28 lutego 2016r. do dnia 29 grudnia 2016r. W tym względzie, Sąd miał na uwadze, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2011 r., sygn. akt II UK 360/10). Należy podkreślić kontrolną (następczą) funkcję postępowania sądowego i zasadę, że przedmiotem tego postępowania może być roszczenie, będące uprzednio przedmiotem rozpoznania przez organ rentowy. Dochodzenie przed sądem, czy to prawa do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, czy odsetek od zaległego świadczenia, które nie były przedmiotem decyzji organu rentowego, jest - co do zasady - niedopuszczalne (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2008 r., II UK 267/07 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 1999 r., II UKN 204/99). W postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych niedopuszczalne jest merytoryczne rozpoznanie żądań, które wykraczają poza podstawę faktyczną decyzji zaskarżonej odwołaniem (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 stycznia 1980 r., sygn. akt III URN 52/79 oraz z dnia 29 września 2000 r., sygn. akt II UKN 759/99). Także żądanie ubezpieczonego, które nie było przedmiotem decyzji organu rentowego, a zostało zgłoszone w odwołaniu, czy w toku postępowania przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych, powinno być przekazane przez sąd do rozpoznania organowi rentowemu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 1999 r., sygn. I UKN 622/98). W analizowanym przypadku organ rentowy w decyzji z dnia 25 kwietnia 2019r. przyznał A. F. prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od 30 grudnia 2016r. na stałe. Decyzją tą organ rentowy nie rozstrzygał merytorycznie w przedmiocie wniosku odwołującego o przyznanie na jego rzecz prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy za wcześniejszy okres od dnia 28 lutego 2016r. do dnia 29 grudnia 2016r. W związku z tym, że organ rentowy nie

wydał w tym przedmiocie decyzji, to wniosek z dnia 4 maja 2018r. należało przekazać do rozpoznania organowi rentowemu jako nowe żądanie na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. Z treści tego przepisu wynika reguła, zgodnie z którą niedopuszczalne jest dochodzenie przed sądem żądania, które nie było rozpoznane przez organ rentowy. Żądanie, które nie było przedmiotem decyzji organu rentowego, a zostało zgłoszone w odwołaniu lub w toku postępowania przed sądem, zostanie przekazane przez sąd do rozpoznania organowi rentowemu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 1999 r., II UKN 622/98). Powyższe znalazło odzwierciedlenie w punkcie 2 sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd Okręgowy orzekł w punkcie 3 sentencji wyroku na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015r. poz. 1799), zasądając od A. F. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...)w W. kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Odwołujący w toku postępowania wniósł o nieobciążanie kosztami zastępstwa procesowego w przypadku przegrania sporu (k. 86 a.s.). Do kwestii żądania przez Zakład zasądzenia takich kosztów odniósł się szeroko w piśmie procesowym z dnia 31 sierpnia 2020r. (k. 25 – 27 a.s.). Sąd analizując, czy zachodzą w sprawie okoliczności pozwalające na uwzględnienie ww. wniosku A. F. miał na względzie, że skutkiem przegrania procesu jest obowiązek zwrotu przeciwnikowi kosztów niezbędnych do celowej obrony jego praw. Wyjątek od tej zasady, na którą wskazuje art. 98 k.p.c., przewiduje art. 102 k.p.c., który stanowi, że w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Instytucja odstąpienia od obciążenia strony przegrywającej kosztami postępowania przewidziana w powyższym przepisie wyraża zasadę słuszności w orzekaniu o kosztach, stanowiąc wyjątek od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Jest to wyjątek niepodlegający wykładni rozszerzającej, wykluczający stosowanie wszelkich uogólnień i wymagający do swego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności. Art. 102 k.p.c. nie konkretyzuje jednak pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi. Jego zastosowanie znajduje uzasadnienie wyłącznie w szczególnych wypadkach, które każdorazowo podlegają ocenie przez sąd orzekający na tle okoliczności konkretnej sprawy. Do kręgu „wypadków szczególnie uzasadnionych” w rozumieniu art. 102 k.p.c. należą okoliczności zarówno związane z samym przebiegiem procesu, jak i leżące na zewnątrz. Do pierwszych zalicza się np. charakter żądania poddanego rozstrzygnięciu, jego znaczenie dla strony, subiektywne przekonanie strony o zasadności roszczeń, przedawnienie, do drugich - sytuację majątkową i życiową strony, z zastrzeżeniem, że nie jest wystarczające powołanie się jedynie na trudną sytuację majątkową, nawet jeśli była podstawą zwolnienia od kosztów sądowych i ustanowienia pełnomocnika z urzędu. Całokształt okoliczności, które mogłyby uzasadniać zastosowanie tego wyjątku powinny być ocenione z uwzględnieniem zasad współzycia społecznego, zaś ocena, czy w sprawie zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, należy do swobodnej decyzji sądu ze względu na konieczność zapewnienia poczucia sprawiedliwości oraz realizacji zasady słuszności (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 5 lipca 2013 r. IV CZ 58/13; z 29 czerwca 2012 r. I CZ 34/12; z 1 grudnia 2011 r. I CZ 26/11; z 26 września 2012 r., II CZ 100/12).

Rozpatrując wniosek odwołującego o nieobciążanie kosztami procesu, Sąd Okręgowy w kontekście cytowanych wyżej poglądów stwierdził, iż w przedmiotowej sprawie nie zachodzą okoliczności pozwalające na stwierdzenie „szczególnie uzasadnionego przypadku”, o którym mowa w art. 102 k.p.c. Zresztą odwołujący na takie okoliczności się nie powoływał. Co prawda Sądowi, w oparciu o zgromadzone dokumenty, wiadomo że odwołujący jest osobą całkowicie niezdolną do pracy, chorą od urodzenia i niepełnosprawną, jednak tylko z powodu ww. okoliczności odwołujący nie może oczekiwać każdorazowo zwolnienia od kosztów sądowych, tym bardziej że nie jest osobą nieporadną, której rozeznanie w regułach rządzących procesem byłoby utrudnione. Poza tym okoliczność, że Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 17 kwietnia 2020r. orzekł o nie obciążaniu A. F. kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej w postępowaniu apelacyjnym nie oznacza, że i w przedmiotowej sprawie Sąd jest do tego zobowiązany, szczególnie że uzasadnienie Sądu Apelacyjnego dotyczące tej części rozstrzygnięcia nie zawiera argumentacji.

Zdaniem Sądu Okręgowego, odwołujący – mimo swego stanu zdrowia dobrze reprezentujący swoje interesy – powinien zwrócić przeciwnikowi koszty zastępstwa procesowego. Wspomniany stan zdrowia, sytuacja materialna ani

inne okoliczności po jego stronie nie uzasadniają w tym zakresie innego rozstrzygnięcia. Jeśli chodzi natomiast o argumenty z pisma z dnia 31 sierpnia 2020r., sprowadzające się w konkluzji do twierdzenia odwołującego, że organ rentowy może samodzielnie reprezentować swoje interesy bez udziału profesjonalnego pełnomocnika, to wskazać należy, że każda strona ma prawo do ustanowienia pełnomocnika, bez względu na charakter sprawy i jej zawilość. Jest to prawo strony, którego nie można jej pozbawić, a z tym prawem, w razie ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, wiąże się prawo żądania zwrotu kosztów zastępstwa procesowego. W związku z tym wbrew temu, co starał się wykazać odwołujący, po pierwsze to sama strona decyduje, czy skorzysta z zastępstwa procesowego, po drugie tego rodzaju decyzja podjęta przez stronę nie podlega kontroli Sądu w aspekcie celowości i potrzeby skorzystania z zastępstwa prawnego, a po trzecie, jeśli w sprawie występuje adwokat czy radca prawny, to ma prawo żądać zwrotu kosztów, zaś Sąd – o ile nie zachodzą okoliczności, na jakie wskazuje art. 102 k.p.c. – jest nie tylko uprawniony, ale wręcz zobowiązany, takie koszty zasądzić i tak też stało się w przedmiotowej sprawie, czemu Sąd dał wyraz z punkcie 3 wyroku.